

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Koptarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 89.

V Ljubljani, v četrtek 21. aprila 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 20. aprila.

Status quo.

Kakor je bilo! To je signatura položaja, s tem so označene razmere državnega zbora. Parlamentarizem je po raznih nezgodah došel do mrtve točke, državni voz je obstal, dasi stroj še ropoče in sopiha. Danes se je zbrala poslanska zbornica, da posluša stare obrabljene fraze o zatiranju nemškega naroda, o kršenju ustavnih pravic, o nasilstvu desnice nasproti levici. Danes je državni zbor ondi, kjer je bil minolo leto ob tem času, in nihče danes ne vé, morda vlada sama ne, kako se razvozlja ta voz.

Vlada sama mogla bi odločiti, razjasniti položaj, toda ona molči, program svoj, namene svoje je zakrila z neprodno zaveso. Ona želi budgetni provizorij, nagodbo z Ogersko, ustavno dovoljenje vojaških novincev, vlada želi še mnogo dobrih sklepov, v prvi vrsti pa potrpežljivosti vseh strank. Ali ravno potrpežljivost pohaja na levi in desni, posebno pa med volivci, in vsled tega letos ne bode ne proračuna, ne nagodbe, ne vseh drugih lepih stvari.

Nemški listi večinoma pišejo, da hočejo mir v zbornici, resno delo v korist prebivalstva, toda — s pogojem, da vlada preklicje jezikovni naredbi, da javno prizna prvenstvo, predprave nemški manjšini. A vlada, dasi bi rada, se tega ne upa storiti, kajti v istem trenutku pride z dežja pod kap. Skratka: Jezikovno vprašanje je težko bruno, ki leži na tiru pred strojem državnega voza. In kakor kaže, tudi grof Thun ni oni Herkul, ki bi zgrabil obstrukcijo pri rogovih, odstranil oviro ter

pognal voz dalje po izvoženi cesti. Ako kedaj, je sedaj vlada poklicana, da v korist države prevzame inicijativo, da jasno pove, kaj hoče in želi, kaj misli in kako sodi o raznih predlogih glede jezikovnega vprašanja. To ne gre in ne more dalje. Zato pridobiva vedno več tal mnenje, da bode zboroval državni zbor le do 7. maja in da ga vlada letos sploh več ne skliče, temveč si pomaga z znanim § 14. No, to je tudi jedno stališče in, skoraj bi trdil, v sedanjih razmerah morda najtrdnjše, vsaj za vlado. Poskusi s »srednjo stranko« so se izjalovili in danes smemo trditi, da v zbornici ni stranke, ki bi mogla in hotela vlado podpirati v vsakem slučaju. Toraj s § 14. ostane prikrit absolutizem.

Današnja seja.

Začetkom današnje seje so zapisnikarji prečitali dolgo vrsto raznih peticij in predlogov, ki pa bodo z vladnimi predlogami obležali v prahu kot makulature. Nato so ministri grof Thun, Wittek, dr. Baernreither, dr. Ruber in dr. Kaizl odgovarjali na razne interpelacije.

Zanimiv je odgovor finančnega ministra na interpelacijo slovenskega poslanca Pfeifferja glede napovedbe stroškov za obnovljenje po trtni uši uničenih vinogradov v svrhu določitve osebne dohodarine. Finančni minister je rekel, da je naročil fin. organom, da smejo vinorejci med izdatke vštetiti vse stroške za obnovljenje vinogradov, ako so bili lastniki dotičnih zemljišč, predno jih je uničila trtna uš. Ako pa je kdo kupil že opustošen, po trtni uši uničen vinograd ter ga obnovil, je s tem le pomnožil svoje posestvo, torej ne more odšteti teh izdatkov pri napovedbi osebni dohodkov.

S tem je ustrezno mnogim vinorejcem, ki morajo žrtvovati razmerno velike svote, da zopet ozelené in rodé vinske gorice.

Že ob pozni uri se je pričela debata o ministerskih zatožbah. — Kakor znano, predlagali so Kaiser v imenu nemške ljudske stranke, dr. Gross v imenu nemške napredne stranke in Rieger v imenu soc. demokratov zatožbo bivšega ministerskega predsednika grofa Badenija zaradi dogodkov dne 25., 26. in 27. novembra minulega leta. Doslej so govorili vsi trije predlagatelji in tirolski liberalni veleposestnik dr. Grabmayr.

Novega ni nobeden povedal. Da je po mnenju opozicije grof Badeni državni zločinec, grof Falkenhayn njegov kronik, desnica s predsedstvom pa skriva tega zločina, to je zbornica slišala že iz raznih ust v raznih melodijah. In ta pesem bode gotovo še več dnij odmevala po zbornici in javnosti, kajti oglašeni je doslej za zatožbo 32 govornikov, proti še nobeden.

Vladne predloge.

Danes je vlada predložila zopet več zakonskih načrtov, o katerih hočem o priliki obširneje poročati. Za danes omenim, da hoče vlada odpraviti deželne naklade na pivo in žganje, zvišati državni davek od piva in žganja za 17, oziroma 14 milijonov, ob jednom pa posameznim deželam razdeliti odškodnine v skupnem znesku 10 $\frac{1}{2}$ milijona. Za Kranjsko deželo vlada določa 303.900 gl. odškodnine. Z ozirom na dohodke zadnjega leta iz naklade na žganje in pivo zgubi kranjska dežela nad 200.000 gld., katere bode dežela morala pokriti iz drugih virov.

Prihodnja seja jutri.

LISTEK.

Snubač.

(Česki spisal K. Kren. Poslovenil Savo Savič.)

(Dalje.)

Francelj je napravil redni požirek, da so se mu oči napele, pogladil dostojno brke in se obrnil na desno in levo, švignil z očmi proti kuhinji in začel:

»Kak je tam doli ženski spol, hočete vedeti? Prosim vas, kakšen bi bil. Kakor tukaj. Nekatere imajo to čudno lastnost, da nosijo preko obližja gosti pajčolan. In tako je bil tam tudi neki zelo bogati Turek. Ta tič vam ni nič delal, le jedel in pil je, in zaradi tega mu je zrastel tako velik trebuh, da ga je moral voziti pred seboj na vozičku.«

»Francelj, pusti in ne zbijaj šal,« so se smejali z nova poslušalci.

»Ne verujete? Pojte pogledat! Mogoče, da še živi. Ta Turek je imel zelo krasno hčer in ji je dal napraviti, kakor jim to zapoveduje njihova vera, na obraz zelo lep pajčolan. In kaj se vam zgodi? Ko smo marširali vsak dan okoli njenega doma, je bila hči v oknu in gledala na nas.«

»Kako pa, ko je imela pajčolan?« se je odzvala krčmarica iz kuhinje.

»Ne motite ga!« je pripomnil Vymazal.

»Gledala je na nas,« je nadaljeval Francelj. »In zakaj? No, zato. Pri našem oddelku je bil lajtnant lep kakor roža in ta ji je zmotil turško glavo, dasi sam tega ni vedel. In vsak dan, ko smo marširali okoli, je imela drug pajčolan.«

»Ali, ali. Ta je tudi bosa, ti Francelj!«

»Čudite se? Ne čudite se! Taka dekleta so bila tudi v Netaliji. In kakšna! Sam ogenj!« je začel zopet stari Vymazal. »Tako me pošlje nekoč rajni Radecki — Bog mu daj nebesa, saj si jih je zaslužil — pošlje me na stražo k skladišču za smodnik. Veste, kaj je to? To je magacin, v katerem je smodnik. Tako vam tam stojim, hodim okoli, na vse pozoren. Tu zašumi na moji strani, še danes ne vem, kje se je vzelo, neko tako talijansko dekle in pravi: »Vojaček, ali vam ni tu na straži tesno?« No, saj veste, na straži mora biti človek kot kamen. Usta morajo imeti tri ključavnice, toda prosim vas, ko vam tak skušnjavec pravi: »Vojaček, ali vam ni tu tesno?« Pravim: »Deklica, ali ti je za-me hudo?« »Zelo, zelo,« pravi ta ženska stvar in me gleda, da mi je bilo kar vroče. In kaj imate tukaj v tem magacinu?« vpraša zopet ta skušnjavec. Rekel sem: »Dekle, tu imamo pamet.« »Pamet! Jejmene, in jaz pameti v življenju še nisem videla,« pravi zopet ona. »No,« mislim si, »imaš prav! Si komaj kakih šestnajst let stara, kje bi se ti tedaj pamet vzela?« In ona vam pristopi k meni in pravi:

»Vojaček, ali bi ne mogla te pameti videti.« »Zakaj pa ne.« Odprem okno, ona hitro pogleda, okno zazvenči, obroči na sodcih s smodnikom prsk — bum in štrbunk, in skladišnica leti v zrak. To vražje dekle vam je s svojimi ognjenimi očmi zažgalo smodnik in —

»— vi ste leteli, vi stari klepetič, sem k nam!« je vpila krčmarica in grozila Vymazalu z moko.

»No da, letel sem, letel! Priletim k naši vasi in kaj vidim. Vsa dekleta stojé na vasi in nastavljajo se mi in na prvem mestu tu krčmarica, da bi jim padel v naročje. In jaz? Kam pa! Izvolil sem si poslednjo, ker je bila najskromnejša izmed vseh.«

Bum! — Krčmarica je zaloputnila jeze vrata in stekla v kuhinjo, in gostje so se smejali, da se je krčma tresla.

»No, tako vidite,« pravi Francelj, »tu striček Vymazal mene ne pusti lagati. Ali to ni še vse nič. Tu to pipico sem si prinesel iz Bosne od tolstega Turka in njegove hčere.«

»Pokaži, Francelj!«

Franceljnova pipa je šla zdaj iz roke v roko. Bila je črna, s kratko cevjo in s kratko rumeno »špicico«.

»Tako, da boste vedeli: tej pipici pravijo tam doli po turško čibuk in po hanaško je to tudi tako.«

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. aprila.

Nagodbena vprašanje. V včerajšnji prvi seji poslanske zbornice po velikonočnih praznikih je predložila avstrijska vlada, kot smo včeraj omenili na kratko, 22 zakonskih načrtov, tičočih se obnove pogodbe z Ogersko. Jednako je tudi Banffyjeva vlada predložila ogerski poslanski zbornici jednake zakonske načrte. Po dva in pol letnem pripravljanju je še le Thunova vlada dospela do tega koraka, vendar pa še v tej dolgi čobi ni mogla predložiti načrtov gledé kvote, ki je pri nagodbi glavna stvar. Opustil se je takozvani »iunctim«, t. j. kvotni načrt predloži se zbornici popolno samostojno. Ker hočemo svoje čitatelje nekoliko obširneje seznaniti s predloženimi zakonskimi osnovami, podajemo danes le površno sliko o teh, v marsikaterem oziru prevažnih predlogah. Vse stranke v državnem zboru in baje tudi vlada sama so v tem jedine, da bo ta nagodba, ako se dožene, zelo neugodna za Avstrijo. Napovedujejo se nam samo novi davki, s katerimi namerava vlada uravnati razmerje mej banko in državo in izvesti nekaj že davno projektovanih osnov. Kar pa je najhuje, naložé se ta bremena avstrijskim konsumentom. Kdor več potrebuje in naj še tako težko zmaguje vsakdanje potrebščine, plačal bo ogromno povišani konsumni davek. Povišati se namerava namreč davek na pivo, žganje, petrolej in sladkor. Davek na pivo poviša se za toliko, da bo liter 2 kr. dražji, nego sedaj, davek na žganje se poviša za 15 gld., pri petroleju se poviša carina od 2 gld. 40 kr. na 3 gld. 50 kr. met. stot, davek na sladkor se pa poviša od 13 na 19 gld. Novih predlog se torej nikakor ne moremo veseliti, akoravno se nam obljubujejo novi srebrni novci po 5 kron in novi bankovci po 10 kron ter novo občno računanje s kronami počenši s 1. januarjem prihodnjega leta. Pa tudi dežele same bodo z novim davčnim zakonom znatno obremenjene, oziroma oškodovane. Odtegnejo se jim namreč naklade na pivo in žganje, mesto tega pa se jim blagohotno naklonijo nekatere svote, ki pa niso v nikaki primeri s sedanjimi dokladi. Tako bo imela Kranjska nad 200.000 zgube, ker dobi le 303.900 gld. povračila. Iz vsega je torej sklepati, je nagodba, kakoršno se namerava skleniti, le ogromna kupna cena, katero bode morala plačevati Avstrija v ohranjenju dualizma.

Kandidatura dr. Kaizla in dr. Grega. Pri včerajšnji dopolnilni volitvi je bil z veliko večino zopet izvoljen državnim poslancem finančni minister dr. Kaizl, akoravno so njegovi kandidaturi z vso silo nasprotovali radikalci in v poslednjem času dr. Grega. Ta mož je že pri seji izvrševalnega odbora mladočeske stranke svetoval, naj se dr. Kaizl ne proglasi oficijelno kandidatom in naj bode stranka popolno pasivna. S tem nasvetom pa seveda ni prodril in vsled tega je sedaj doposlal volilcem odprto pismo, v katerem navaja kar sedem razlogov za svoje postopanje. Dr. Kaizl, pravi Grega, ni vprašal nikogar pri vstopu v ministerstvo, ni več zanesljiv, je zatajil svoj narod, svoja slobodomiselna načela, ker je v Thunovem kabinetu, škodoval bo Čehom v narodno-gospodarskih ozirih in kdo ve kaj še vse bode učinil novi finančni minister, katerega torej ne voliti. No, volilci niso mnogo ozirali se na bedastoče poslanca dr. Grega in so izrazili zaupanje dr. Kaizlu.

Nagodbene predloge v ogerski poslanski zbornici. Tudi v ogerski poslanski zbornici je predložila včeraj vlada razne zakonske načrte, tičočé se nagodbe z Avstrijo. Toda ogerski vladi se je godilo nekoliko slabeje, kakor avstrijski, kajti opozicija je z vsemi silami preprečila, da se predloge po želji vlade niso izročile takoj dotičnim odsekom, marveč da se morajo poprej prečitati in jih morajo presoditi posebne sekcije, predno se izročé odsekom. Jednako namreč, kakor avstrijsko, osupnile so razne predloge tudi ogersko zbornico in v ime neodvisne stranke je oddal posl. Olay, kateremu je pritrdilo več govornikov, nastopno izjavo: Te predloge niso izredno presenetile samo zbornico, ampak celo deželo. Opozicija je opetovano zahtevala, naj vlada seznaní zbornico o svojih pripravah za nagodbene zakone, toda ministerstvo je vedno molčalo ter ni hotelo dati nikakega pojasnila. Sedaj pride vlada in nam v veliko presenečenje predloži naenkrat vse predloge.

Gotovo ni nikogar mej nami, ki ne bi čutil, kaj pomenijo za Ogersko te predloge. Vsled tega predlaga govornik, naj se razpravlja o vseh predlogah najedenkrat ter naj se izročé preje sekcijam, potem pa še le pravim odsekom. Ako pa zbornica ne pritrdi temu predlogu, potem naj pa vsaj zahteva, da se preberó vsi načrti s pojasnili vred, predno se izročé odsekom. Predlog ta se sicer ni vsprejel tako, ker mu je nasprotoval baron Banffy, pač pa se je našlo 20 mož, ki so zahtevali, da se o vsej zadevi razpravlja v prihodnji seji. Zbornica bode torej danes odločila o tem, in sicer s dvakratnim glasovanjem po imenih.

Španija in Zvezne države. Le nekaj dnij nas najbrže še loči od osodepolnega dne, ko bo počil prvi top v špansko-ameriški vojski na kubanskem obrežju. Predsednik severno-ameriških zveznih držav Mac Kinley je že podpisal sklep obeh zbornic v Washingtonu ter izročil jeden izvod tega sklepa španskemu poslaniku z naročilom, da čaka na odgovor le do sobote opolnoči. Ako španska vlada do nedelje zjutraj ne ostavi otoka Kube z vsemi svojimi četami ter ga popolno ne prepusti Kubancem samim ali pa vsaj v posebnem pismu do označenega časa najslovesneje ne zatrdi, da je voljna v najkrajšem času vstreči zahtevam Amerikancev, potem je vojska neizogibna in prihodnji teden prejme Evropa že poročila z bojišča na Kubi, kjer se po dosedanjih načrtih osredotoči vsa vojna akcija. In vse to se najbrže tudi v resnici zgodi, kajti z vso resnostjo se zatrjuje, da Španija ne mara odzvati se zahtevi Amerikancev in tudi sploh ne odgovoriti na doposlani sklep parlamenta v Washingtonu. Ko se je v španskem ministerskem svetu sostavljaj prestolni govor, s katerim se pojutranjim otvori parlament, vladi sicer še ni bil do cela znan najnovejši sklep iz Washingtona, vendar se nahaja v tem otvoritvenem govoru stavek, v katerem se zagotavlja, da treba braniti čast in ugled države in naroda do skrajnih mej. Kakor pa sodi vlada, takega mnenja bodo najbrže tudi zastopniki naroda, ko se te dni snidejo v posvet, in je toraj že a priori izginila vsaka nada na mirno rešitev kočljivega vprašanja. Obe vladi imate že izgotovljene vojne načrte, glede katerih vlada sedaj seveda še najstrožja tajnost. Navdušenje za vojsko mej španskim prebivalstvom je vseobče, nekako čudna pa se nam zde poročila iz Havane in Madrida, v katerih se trdi, da je tudi na Kubi vse navdušeno za Španijo in da sme vlada poleg regularnih španskih čet računati na pomoč 55.000 Kubancev-prostovoljcev, ki so voljni iti v boj zoper Ameriko. Poročila s Kube so bila pogosto že tako nezanesljiva, da jim tudi sedaj ne moremo popolno verjeti.

Meja mej Grško in Turčijo še sedaj ni definitivno določena, akoravno se že vleče ta zadeva nepopisno dolgo. Navajajo se najmnogovrstnejši razlogi, ki ovirajo rešitev tega vprašanja. Kadar jim pa zmanjka popolno vseh stvarnih vzrokov, jamejo se izgovarjati na neizmerno debel sneg, ki pokriva obmejno gorovje in ovira, da ne morejo zabijati kolcev in konečno določiti mejne črte. Marsikdo bi potem takem sodil, da je na južnem delu balkanskega polotoka tako podnebje kakor v Sibiriji, kjer imajo večer sneg. In vendar bi bilo vse delo popolno lahko dovršeno v desetih dneh. Sedaj se zatrjuje, da se resno prične z delom v mesecu maju. Bomo videli, ali se res vresniči ta napoved, katera se je tolikrat brez uspeha ponovila. Sultan bi imel najraje celo Tesalijo in zato tako dolgo zavlačuje določitev državne meje.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. aprila.

(Napovedba osebnega davka.) Davčne oblasti duhovnom vračajo njih izpovedbe ter zahtevajo tudi naznanilo neznanih dohodkov od manual. maš. Zato v pojasnilo glede vprašanja o obdačenju dohodkov od manualnih maš navedemo sledeče: Postava § 202 odstavek 5 in § 206 natančno označi, da so obdačenju podvržene samo ustanovljene svete maše (errichtete Stiftmessen). Celo od škofijstva še nepotrjene sv. maše ne pripadajo vmes. Zahteva finančnih organov, da se tudi manualne maše všttevajo, ni postavno vtemeljena. To potrdi tudi odlok finančnega ministerstva od 30. dec. 1897 št. 64.549, ki doslovno določi: »Aus § 206 Absatz 3 d. P. St. G. ergibt sich, dass die Ein-

nahmen aus Messstipendien u. Stolgebühren mit demselben Betrage für die Einkommenberechnung anzusetzen sind, mit welchem sie im Sinne des § 3 des Gesetzes vom 19. April 1885 R. G. B. 47 zur Congrua-Ergänzung in Anrechnung gebracht werden«. Na vprašanje knezoškof. ordinarijata solnograškega je vis. c. kr. finančno ministerstvo potom finančne direkcije odgovorilo, da se manualne maše ne smejo ušttevati. Stvar je torej menda tudi za davčne urade dovolj jasna in da bo popolno jasna, zato poskrbé naši poslanci v državnem zboru.

(Pasijonski predstavi) iz trpljenja Kristusovega priredi krščansko-socialno železničarsko društvo v nedeljo dne 24. t. m. v dvorani narodne čitalnice v Novem Mestu. Začetek prve je ob 3. uri popoldne, druge ob 8. uri zvečer. Ker je namenjen prebitek društveni podpori zalogi in ker so predstave zares dovršene, o čimur smo se v Ljubljani preverili, se je nadejati, da se bodo vrli Novomeščani mnogobrojno udeležili.

(V pokoj) je vstopil gosp. Val. Par, duh. svetnik in župnik v Gotovljah in ta župnija je razpisana do 31. maja t. l.

(Iz Slavine.) 19. aprila. Potres v nedeljo večer pred polnočjo se je čutil tudi v Slavini. Nekaterim se je zdelo, da so čutili tudi poprej v soboto večer okoli polu 9. ure lakeh potres s podzemeljskim bobnenjem.

(Popolno nepoznanje) naših razmer v Trstu in vzrokov, ki gonijo naše dogodke, je pokazal »Slov. Narod« v svoji brzojavki o izgredih, ki so se vršili te dni v Trstu; ali pa moramo misliti, da mu je antiklerikalizem više, nego — naša borba za ekzistenco slovenskega življa na tej važni točki. »Slov. Narod« piše: »Združeni agitaciji iredente in socialnih demokratov se je včeraj zvečer posrečilo uprizoriti velikanske demonstracije, toliko laglje, ker tudi na zmerne in miroljubne ljudi ni naredilo dobrega utisa, da ima jezuit don Pavissich, kateri je sicer navdušen Italijan, svoje politične propovedi v cerkvi.« Mi nočemo nikomur jemati njegovega mnenja in njegovih nazorov in prepuščamo vsakomur, naj išče svoje sreče, kakor se mu vidi najbolje in najprimerneje. Zato se nočemo spuščati v nikako polemiko z ljubljanskim listom; ampak konstatujemo jednostavno: da 95% tržaških Slovencev ne misli tako, kakor je rečeno v tej brzojavki; da odpošiljatelj »Narodove« brzojavke popolnoma prezira zahteve, kakor jih stavi stvari same do Slovencev oziroma na potrebno taktiko, da je v Trstu versko vprašanje tako tesno spojeno z narodnim, da niti ni možno ločiti jednega od drugega. Ponavljamo še enkrat, da puščamo radi vsakomur popolno svobodo v izjavljanju lastnih nazorov; ali v slučaju, da so ti nazori v nasprotstvu s pogoji za naše — življenje, naj se ne čudi dotičnik, da gredo njegova in naša pota daleč razsebi.

»Edinost«.

(Koncert ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu) se je, v kolikor se tiče umetniške strani istega, obnesel dne 16. t. mes. prav izborno. Ljubljanski umetniki, in sicer gospodična Mařenka Ševčíkova in gospodje Hoffmeister, Nolli, Vedral in Junek so se pokazali kakor pravi umetniki in so podelili tržaškim rodoljubom pravi umetniški užitek. Le žal, da je bila udeležba tako slaba, kakor se ni pričakovalo ob takem programu. Krivo temu je bilo v prvič slabo vreme in nekaj pa tudi splošno razburjenje zaradi prejšnjih demonstracij. Mnogi rodoljubi pošiljajo radi tega svoje doneske sedaj po koncertu podružnici.

(Iredenta.) K najnovejšim škandalom tržaške iredente piše »Reichswehr« sledeče: Nastalo je tržaško vprašanje, ki se glasi sledeče: ali se sme trpeti duh upornosti, ki je narastel pod slabotnimi namestniki in indolentnimi ministerstvi, ali se smé trpeti še nadalje nesramno zasmehovanje vsakega avstrijskega čuta? — Grof Thun stoji pred tem vprašanjem, ki se ne more nikakor odpraviti. Tu se ne more porabiti niti rešilni paragraf štirinajsti. Tu ni prepornega vprašanja, ki bi se tikalo kake jezikovne naredbe; tu se gré za vprašanje eksekutive. Vlada je pod prisego dolžna Nj. Veličanstvu, da stopi energično nasproti vsemu državi sovražnemu počenjanju. — Nadalje opozori vlado na temeljni državni

zakon, po katerem je zagotovljena vsakemu popolna državljanska in verska prostost in ima vsaka verska družba, postavno priznana, pravico do skupnega javnega bogoslužja.

V čisti luči tega zakona so zadnji dogodki v Trstu zasramovanje Avstrije in avstrijske drž. avtoritete. V Trstu namreč ni državlanskega prava za Slovane. V katoliški Avstriji mora katoliška cerkev apelirati na pravo, ki je vsaki državno priznani verski družbi zagotovljeno. In ona apelira — zaman. To dejstvo v nebo vpije. — Škof Šterk je odnehal. Tu se kažejo očitno vplivi vlade. — Zdi se nam, da je skrajni čas, da se nastopi z vso energijo, ako treba tudi z vso brezobzirnostjo proti temu in se dokaže, da je Trst še v Avstriji, in, ako Bog da, tudi vedno v Avstriji ostane. Pri prihodu vojakov s Krete v Pulj je bilo mestno zastopstvo ostentativno odsotno. Kaj naj misli ostala Evropa o Avstriji? — Ne, tako se ne sme več nadaljevati. V Trstu in Primorju se mora protiaustrijski duh s koreninami izruvati.

(Iz Spitaliča.) 17. t. m. ob 11. in tričetrt po noči je bil tu precej močan potres.

(Lov v najem.) Dražba za najem lova v občini Begunje, določena na 30. aprila, bo še le 15. junija t. l. ob desetih dopoldne pri okr. glavarstvu v Radovljici.

(Zdravje v Ljubljani) od 10. do 16. aprila. Novorojenih 24, mrtvorojen 1, vmrlih 15. Med njimi za jetiko 4, vnetjem sopilnih organov 2, za različnimi boleznimi 9; med njimi 3 tuji in iz zavodov 6.

(Telefonski promet.) a) V interurbanem telefonskem prometu bilo je v marcu v Trstu 1742, Opatiji 501, Pulju 57, Ljubljani 233 pogovorov. — b) V lokalnem prometu govorilo se je v Trstu 190.000 krat, v Pulju 5305 krat, v Gorici 3689 krat, v Opatiji 2307 krat, v Ljubljani 5935 krat.

(Razpis dobave.) C. kr. trgovinsko ministerstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici, da je osrednja vojna uprava kr. rumunskega vojnega ministerstva razpisala dobavo 130.000 žepnih robcev. Dražba se vrši dne 27. aprila 1898 ob 3. uri popoldne v Bukareštu. Pogoji se lahko vpogledajo v vojnem ministerstvu vsak torek in soboto od 9—12. ure dopoldne.

(Najhujši nasprotnik socijalne demokracije.) V bavarskem deželni zboru je 16. februarja soc. demokrat Segitz sledeče se izrazil: »Centrum trdi, da je katoliška cerkev nepremagljiva ovira socijalne demokracije. Mi jim moramo napraviti poklon in reči, da so oni nedvomno najnevarnejši naši nasprotniki, da bomo z njimi najbrže zadnji boj bili.« Seveda, je pristavil Segitz, da bo soc. demokracija zmagala tudi kat. cerkev. Na nekem drugem kraju govora je vnovič potrdil, da ga ni nevarnejšega nasprotnika za soc. dem., kakor je katoliški centrum. Resnica je, da se ne prime soc. dem. v kraju, kjer so katoličani dobro organizovani. V Nemčiji n. pr. je centrum ne samo preprečil soc. dem. polastitve največ rensko-westfalskih mest, temuč je pri zadnji volitvi celo krepko držal napade liberalcev in soc. demokratov na velika mesta. Na severnem Češkem pa, kjer se ori glas: »Proč od Rima«, ima soc. dem. velike vspehe. To jasno priča, kje je prava zasloba proti revolucionarni internacionali.

(Othello — zgodovinska oseba.) Iz Benetk se poroča, da je našel zgodovinar Cesare Augusto Levi star rokopis, ki poroča pravo zgodovino Othella. Levi bo porabil rokopis za obširno delo o Othellu. — Zdaj je trdno znano, da sta živela Othello in Oesdemona, ki se je imenovala Palma. Celo besna ljubosumnost Othellova je historična. On ni sicer umoril svoje žene, pač pa pogosto do krvavega pretepal. Levi je našel tudi krstni list sina Palme in Othella in on je tega mnenja, da je Shakespeare osnoval svojo žaloigro na podlagi pripovedovanj benečanskega poslanca v Londonu. Dosihmal so bili skoro vsi razlagalci Shakespearejevih del mnenja, da je posnel pesnik snov iz novele Italijana Giralda-Cintio, ki je živel od l. 1504 do 1573.

Narodno gospodarstvo.

Ogerski državni dolg in Hrvatska.

(Konec.)

A kaj porečemo še posebej o Hrvatskej? Če se je Ogerska tako hudo zadolžila, dobila je vsaj

lepih investicij, ki morejo sčasoma, ko se uvede pametneje gospodarstvo, vendar biti velike koristi. Hrvatska nima pa pri vsem tem še te nade, marveč samo dolžnost, da plača obresti od posojenih svot, od katerih jej Ogerska ni privoščila nobenega deleža. Kar so Mažari investirali na Hrvatskem, so storili le radi sebe, kar nam je dokaz nespretno izvedena železnica na Reko, in pa tudi sama Reka, katero so Hrvatskej odtrgali, da morejo tamkaj gospodariti po svoji volji. Kar bi posebej Hrvatskej koristilo, zato Mažari niso nikdar marali.

Poglejte samo Savo in Dravo, koliko škode povzročite vsako leto, in vendar se nikdo ne zmeni zanje, dočim se je za Tiso potrošilo mnogo milijonov. Za razvitek hrvatske industrije je ogerska vlada vedno praznih rok, med tem ko na Ogerskem kar siplje denar za taka podjetja. Velika trgovina ima na Ogerskem toliko prednosti v vsakem pogledu, da hrvatski trgovci ne morejo tekmovati. Že same tarife so na železnicah tako urejene, da mora imeti od tega koristi le zopet Ogerska. Da je vse to resnično, so nam dokaz vsakoletna poročila hrvatskih obrtno-trgovskih komor, katerih pa ogerska vlada pri vsem tem ne uvaža. Vse, kar so Mažari storili za Hrvatsko, je to, da so uveli mažarski jezik proti jasni postavi pri nekih zajedniških uradih in da mislijo počasi vso Hrvatsko spremeniti v mažarske županije.

Pri Mažarih Hrvati niso v milosti, ker se nočejo z lepa okleniti mažarske ideje, a zategadel jih v gmotnem pogledu zapostavljajo. Današnja službena Hrvatska sicer drži z Mažari, toda oni dobro vedo, da ni v tem taboru vsa Hrvatska. To jim je hrvatska opozicija dokazala vkljub vsem manevrom današnjega zistema. In tej hrvatskej opoziciji so dobro poznate vse nakane mažarskih protivnikov glede hrvatske narodnosti, a ravno tako tudi glede hrvatskih gmotnih odnošajev. Kdor je pomnivo prebiral saborske govore hrvatske opozicije v zadnjem zasedanju, mogel se je prepričati, da si je opozicija postavila za zadačo rešiti narod narodnega pa tudi gmotnega propada. Velik korak je storjen, da se je začela opozicija potezati tako odločno ravno za gmotni napredek naroda, za katerega se mažaronska stranka ni nikdar zavzela. Najbolje sredstvo za gmotni napredek pa so samostalne financije, in za nje se bode borila opozicija z vsemi silami, kajti če ostane Hrvatska še par decenij v takej odvisnosti od Ogerske, mora zares gmotno propasti. Vsako leto dajati Ogerskej od svojih dohodkov kakšnih 15 milijonov, a od tega ne dobivati nič drugega, nego dolžnost plačevati še večje obresti na račun Ogerske, to je vendar le preveč ter mora tudi najmirnejega Hrvata razburiti. Samostalne financije naj ostane geslo vseh domorodcev hrvatskih.

Društva.

(Občni zbor pomočniškega zbora in bolniške blagajne kovinskih obrtov) vršil se je v nedeljo 17. t. m. v salonu g. Ferlinea, udeležba bila je mnogobrojna. Računski zaključek odobril se je brez ugovora. Načelnikom voljen je bil gosp. Weibel; odborniki gosp. Ivan Zorko, Josip Stariha, Josip Vrhunc, Leop. Štibil, Fran Zupanc, Aloj. Kaslik. V razsodišče: J. Stariha, Fran Zupan, I. Kavčič; kot delegatje so bili voljeni: Leop. Štibil in I. Weibel. V bolniški odbor pa: Leop. Štibil, I. Škarjevec, I. Weibel; namestnikom I. Pirc; revizorja: V. Kobal in Alj. Elesini. Pri zadnji točki razni nasveti, razvila se je daljša debata o delavnem času kovačev, in splošno o kovinarjih, katere so se udeležili: Ahčin, Lenček, magistratni svetnik Šešek, Štibil in Kregar, tudi je prejšnji predsednik bolniške blagajne marsikatero trpko slišal radi izplačevanja bolniščine. Konečno še g. Kregar nasvetuje, naj se novo izvoljeni odbor v prvi vrsti bavi z zdravniškim upravljanjem in naj upelje prosto izvolitev zdravnika, ker se je splošno odobravalo, potem se je shod zaključil.

(Pevsko društvo »Zarja« v Rojanu.) Vabilo na koncertno veselico, ki jo priredi pevsko društvo »Zarja« v Rojanu v nedeljo dne 24. aprila t. l. v prostorih »Narodnega doma« v Barkovljah s prvim nastopom tamburaškega zbora rojanskega. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina za osebo 30 kr. Ker je čisti dobiček namenjen za pokritje ogromnih stroškov pri ustanovitvi »tamburaškega zbora«, se preplačila hvaležno prejemajo. Na obilno udeležbo najljudneje vabi odbor pevskega društva »Zarja« in odseka tamb. zbora.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 21. aprila. Danes je vložila slovenska krščansko narodna zveza v državnem zboru nujni predlog glede uravnave jezikovnega vprašanja. Glavne misli tega nujnega predloga so nastopne: Uvažuje, da je mir mej posameznimi avstrijskimi narodi mogoče doseči le z zakonito vravnavo jezikovnega vprašanja na podlagi enakopravnosti vseh avstrijskih narodov, uvaža, da sicer član 19. osnovnih zakonov načelno zagotavlja vsem avstrij. narodom enakopravnost ter vsem zagotavlja gojitev maternega jezika, da pa pogrešamo izvrševanje tega člana osnovnih zakonov, in nazadnje uvaža, da ministerski razglasi in jezik. nared. le redkokedaj dosežejo svoj namen, predlagamo: Izvoli se jezikovni odsek 48 članov, ki izdelaj v smislu člana 19. jezikovni zakon, ki daje popolno enakopravnost vsem jezikom avstrijskih narodov v šoli, uradih in v javnem življenju.

Dunaj, 21. aprila. Državni zbor bo zboroval do 6. maja.

Dunaj, 21. aprila. (Zbornica poslancev.) Pričetkom današnje seje je odgovoril ministerski predsednik grof Thun na nekatere interpelacije lokalnega pomena, potem se je pa nadaljevala razprava o predlogu nemških nacionalcev.

Dunaj, 21. aprila. V državnem zboru se danes nadaljuje razprava o obtožbi Badenijevega ministerstva. Debata je zelo dolga; udeležujejo se je samo govorniki opozicije. V imenu desnice bo poslanec Jaworski oddal izjavo ter predlagal, da se preide o tem predlogu na dnevni red. Baron Dipauli pa je za motiviran prehod na dnevni red. Sedaj še ni znano, kako se bo to nasprotje mej Jaworskim in Dipaulijem poravnalo.

Dunaj, 21. aprila. Državno sodišče je zavrglo pritožbo nemško-liberalnih deželnih poslancev proti deželni maršalu baronu Gudenus, ker je ta poklical v deželni zbor kot izvoljenega poslanca Loebna ter ga pozval, da je napravil kot poslanec obljubo.

Dunaj, 21. aprila. »Köln. Zeitg.« piše, da ostanejo vse evropske velevlasti v vojski mej Španijo in Ameriko popolno nevtralne.

Dunaj, 21. aprila. Vlada zveznih držav je izročila ultimatum španskemu poslaniku v Washingtonu ter ga po kabeljnu sporočila svojemu zastopniku v Madridu Woodfordu, ki ga izroči španski vladi. Rok za odgovor za Špance poteče v nedeljo zjutraj ob petih in 23 minut.

Dunaj, 21. aprila. Ko je odpotoval španski poslanec iz Washingtona, poskrbela je ameriška vlada s številnim spremstvom policije za njegovo osebno varnost.

Dunaj, 21. aprila. Španija izda okrožnico na velevlasti, v kateri dokazuje, da jej je bila vojska vsiljena ter da vso odgovornost zato prepušča Severni Ameriki.

Praga, 21. aprila. Finančni minister je bil včeraj v okraju Smihov-Karlin z veliko večino zopet izvoljen državnim poslancem.

Madrid, 21. aprila. Poslanik Zveznih držav Woodfort je prejel iz Washingtona ultimatum ter ga izročil španski vladi. Sam se pripravlja že resno na odhod, mej tem ko je njegova rodbina že v Gibraltarju. Vkrca se na neki nemški parnik, ki ga odvede v domovino. Do sobote ostane baje še v Madridu.

Madrid, 21. aprila. Parlament se takoj snide in bo imel, ako potreba, tudi nočne seje. Voljan je energično zavrnilo zahtevo zveznih držav in dovoliti vladi vse za vojsko potrebne kredite.

Madrid, 21. aprila. General Berthal je došel v Havano z dvema bataljonoma. V Havani se splošno obžaluje, da se je sklenilo začasno premirje z vstaši, ker so se na-

hajali Španjci v zelo ugodnem položaju. V St. Jago di Cuba so sklenili vsi domorodci, da celo zamoreci in drugi, da se hočejo boriti na strani Španjcev. Nekateri vplivni vstaški vodje se nameravajo zjediniti s Španijo proti Zveznim državam (?)

New-York. 21. aprila. „Herald“ poroča, da je že vse pripravljeno za operacije za slučaj, ko bi Španija ne odgovorila na ultimatum. Sklenjeno je, da se prične takoj z blokado pristanišč na Kubi in Portorico. Tudi je že vse vrejeno za mobilizacijo armade, ki bo zasedla Kubo.

New-York. 21. aprila. Vodja kubanskih upornikov Parma je prišel v Washington ter imel ondi razgovor z generalom Milesom, ki je odločen vrhovnim vojaškim poveljnikom proti Španiji. Kubanska hunta smatra to kot dokaz, da Amerika s tem priznava neodvisno republiko na Kubi.

Washington. 21. aprila. Rok, ki ga je dovolil predsednik Mac Kinley Španiji za odgovor na sklep ameriškega parlamenta, poteče v soboto o polnoči.

Washington. 21. aprila. Španjski poslanik Bernade je že sinoči odpotoval v Madrid. Prejšnji večer so zbili vročerkvni Amerikanci napis iznad njegovega urada.

Tuji.

19. aprila.

Pri **Slozu**: Engelsberger, Moline iz Trtiča. — Thierheimer iz Monakovega. — Abeles iz Trsta. — Elste iz Lipskega. — Sonnenberg iz Čakovca. — Kleber, Endres, Bäck, Gellussig, Aldmann z Dunaja. — Aglar iz Pizna. — Krk, Nowotny iz Brna. — Trojan iz Grada. — Koprivc iz Toplice. — Kytka iz Prage. — Hafner iz Kranja. — Hirschel iz Pariza.

Pri **Maliču**: Handl, Rebtsch, Müllner, Schpitz, Strelini iz Oettingen-a. — Schwarz iz Budimpešte. — Lederer, Grünwald z Dunaja.

Pri **Lloydu**: Schorait z Dunaja. — Koželj, Trebič in Juvaneč iz Suhorije.

Pri **Bavarskem dvoru**: Srinz iz Celja. — Vargason iz Ljutomera. — Kovačič iz Gradca. — Widmer iz Slov. Doline.

Pri **Južnem kolodvoru**: Perussich z Reke. — Bergl, Schmidl, Fuchs z Dunaja. — Klamt iz Pulja. — Rak iz Kamnika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24. urah v mm.
20	9. zvečer	736,8	12,8	sl. jzan.	oblačno	
21	7. zjutraj	736,8	11,1	sl. szah.	oblačno	0,0
	2. popol.	737,1	13,0	sr. vzvzh.	dež	

Srednja večerajšnja temperatura 12,2°, za 1,7° nad normalom.

Ponudbeni natečaj

za razširjenje župne cerkve v Šent-Vidu nad Ljubljano.

Oddala se bodo posamno sledeča dela: zidarska, tesarska, kamnoseška, mizarska, ključarska, steklarska in pleskarska.

Ponudniki bodo morali vložiti 10% varščine do kolavdacije. Ponudbe se sprejemajo

do dne 24. aprila t. l.

pri županstvu v Šent-Vidu nad Ljubljano. V županovi pisarni so tudi potrebni načrti in proračuni na razpolago.

Stroški so proračunjeni na 29.600 gld.

290 2-2

Stavbni odbor v Šent-Vidu.

Zgradba lesenega mostu

čez Bistrico v Domžalah

oddala se bo potom

zmanjševalne dražbe,

katera se bo vršila

dne 4. majnika 1898

dopoludne ob 9. uri v mestni dvorani v Kamniku.

Načrti in prevdarek leži pri podpisnem v pregled. — Stroški proračunjeni so na 7200 gld.

Cestni odbor kamniški,

dne 9. aprila 1898.

Načelnik: Jos. Močnik s. r.

283 3-2

Dunajska borza.

Dne 21. aprila.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 25 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 15 "
Avstrijska zlata renta 4%	120 " 65 "
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	101 " 50 "
Ogerska zlata rent 4%	120 " 30 "
Ogerska krona rent 4%, 200 kron	98 " 95 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	917 " 60 "
Kreditne delnice, 160 gld.	349 " 50 "
London vista	121 " — "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 92 1/2 "
20 mark	11 " 78 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 56 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 15 "
C. kr. cekini	5 " 67 "

Dne 20. aprila.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 " — "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 60 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 " 75 "
Dunavske vravnave srečke 5%	129 " 75 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 90 "
Prioritetne obveznice državne železnice	220 " — "
" južne železnice 3%	179 " 10 "
" južne železnice 5%	126 " 30 "
" dolenskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	204 gld. 75 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 " — "
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	83 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gld. st. v.	3450 " — "
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	423 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	73 " 25 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	155 " 60 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	180 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 25 "

S 1. aprilom se prične novo celoletno naročevanje!
Avtentično oznanilo zrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij.

Naročnina od 1. aprila do konca dec. t. l. je
za Avstro-Ogersko gld. 2.—.

MERCUR
XXXVI. leto.

S 1. aprilom na novo vstopivši naročniki dobijo, dokler je še kaj zalogo, kot
brezplačni privržek „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamek vseh izžrebanih srečk. — Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštah uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzeile 10.